

4 JULI 1942

LONDON - RADIO

1360

Mappe

Ekspl. 130

Aar 1/2-1/2

2arg.

Jf.

Pf.

0681

O T G A R - K O C H O L

- 2 -

Utenrikskronikk ved Arne Ordning.

Det hevdes stadig at 1942 vil bli det avgjørende år i denne krigen. En ting er i allfall sikkert, det vil bli det avgjørende år for Hitler, og hans plan er å slå de russiske armeer og erobre Midtøsten før vestmaktene har nådd sin fulle styrke. Den tyske sommeroffensiv er nu i gang på to, tre fronter. Rommel forfølger sin seier i Libya for å forhindre at den attende armen kan bli reorganisert. Han kan regne med at det er blitt lettere å overføre forsterkninger fra Italia og Grekenland enn det er for de allierte å få forsterkninger. Men samtidig blir hans forsyningslinjer mere utstrakt jo lenger øst han kommer. Heten blir verre, og det er svært liten tilgang på vann i den østligste del av den libyske ørken. General Auchinleck trekker sig foreløpig tilbake for å forsøke å få gjenopprettet armen. Samtidig angriper de alliertes bombefly havnebyene i Libya fra Tripolis til Benghazi og utsetter fiendens forsyningslinjer for stadige angrep fra luften.

I Syria og Palestina befinner betydelige britiske styrker sig, den såkiale niende armen. Tyskerne samlinger av bombefly i Syd-Grekenland og på Kret gjør det imidlertid vanskelig å sende hele denne armen til undsetning i Egypt, for man kan risikere å bli angrepet i ryggen i Syria. Det er umulig å forutsi noe om utfallet av denne omgang av den kampen som nu raser i Egypt.

I Russland kjemper den røde armen en heroisk forsvarskamp omkring Sevastopol. Flere ganger har man hevdet fra russisk side at stillingen er kritisisk. Tyskerne har imidlertid lidt så store tap under disse kamper at selv om byen skulle falle, vil man ikke kunne betegne det som noe nederlag. Der foretas stadige tyske angrep nord og syd for Kharkov, og målet er å avskjære de jernbaner som forbinder Rostov med Moskvaavsnittet. Tyskerne har gjenerobret et viktig jernbaneknutepunkt, Kupiansk, men hovedlinjen er fri, og det har ikke lykkes for tyskerne å orgå eller tilintetgjøre de russiske armeer. Man kjenner ikke partenes tap eller deres reservør, og det er nytteløst å spå om utfallet, men det er sikkert at svære styrker er engasjert. Det er fare for at japanerne vil gå til angrep på russene i Øst-Sibir.

Denne alvorlige situasjon var bakgrunnen for Roosevelt og Churchills forhandlinger i Washington. I den erklæring som ble utstedt etter møtets avslutning heter det at de to stater har tatt i betraktning de mørke og lyse sider ved stillingen og ikke undervurderer vanskelighetene. Resultatet av produksjonen av krigsmateriell gir stort sett grunn til optimisme. Produksjonen i Storbritannia vil nå høydepunktet i løpet av dette år. Det amerikanske høydepunktet vil ikke komme før i slutten av 1943. Alt nå lager Statene 4 000 fly og 1500 tanks om måneden. Den britiske minister for produksjonen har nettopp vært over i Statene og opprettet en britisk-amerikansk samarbeidskomite som skal fordele opgårene og samarbeide de to landes produksjon. Storbritannia skal således herefter legge hovedvekten på produksjonen av jagere, mens Statene spesialiserer seg på store bombefly som kan fly over Atlanterhavet. De alliertes hovedproblem er nu transportproblemet. Det hjelper lite å produsere store mengder krigsmateriell hvis man ikke kan føre det frem til slagmarkene. Vanskelighetene skyldes at krigen har spredt sig over hele Jordkloden og dessuten ubåtkrigene. Den amerikanske flåte har lidt betydelige tap i Stillehavet og i Middelhavet under transporten til Malta. Men det legges ikke skjul på at de største tap er idt langs Amerikas østkyst og i Det karibiske hav. I mai måned hadde Amerika de største skipstap under krigen, og stillingen ville ha vært kritisk hvis ikke Statene hadde satt i verk den største skipsbygging i verdenshistorien. Det bygges nu to skip om dagen. De nye skip er større og gjør bedre fart enn gjennemsnittet av de som er senket. De store skipstap begrenser imidlertid de alliertes operasjonsmuligheter. Dette spørsmål har optatt en stor del av forhandlingene mellom Roosevelt og Churchill, og det er planlagt en utvidelse av skipsbyggingen og effektiv beskyttelse av alle skip. I den vestlige del av Atlanterhavet har tapene vært små, og konvoiene til Murmansk er kommet frem uten ødeleggende tap.

Chinas stilling ble utførlig behandlet. China er i en vanskelig situasjon etter at forbindelsen gjennom Burma ble brutt, og akselmaktene har forsøkt å skape splittelse i den kinesiske leir. Det er ikke vanskelig å forstå hvilket viktigt betyde det hvis China ble slått. Det vilde bli langt lettere for japanerne å falle Russland i ryggen.

(Avsluttes i neste nr.)

Nr. 130.

Onsdag 1.juli 1942 kl. 1930.

Utenrikskronikk ved Arne Ordning 30.6.1942 (fortsatt)

Når det gjelder Russland, sies det i den erklæring som ble utstedt etter møtet mellom Roosevelt og Churchill, at de kommende operasjoner som vil bli satt i gang vil avlede tyske stridskrefter fra kampene på Østfronten. Erklæringen sier til slutt at utsikten til seier, alt tatt i betraktning, nu er større enn ved de to tidligere møter i august og september ifjor. Møtet har gitt et nytt vidnesbyrd om at både Roosevelt og det amerikanske folk er klar over at fienden må slås på det europeiske fastland. Statene har mere enn 1 million soldater nu, og før året er omme vil tallt være steget til to millioner. Det går en jevn strøm av amerikanske menn og maskiner til de britiske øyer, og snart vil de første amerikanske stridsmaskiner delta i bombingen av Tyskland.

Nyheter i kveld:

Egypt. Kampområdet i Nordafrika er rykket lenger østover. I dagens Kairo-kommunikasjon heter det at tyskerne står østenfor El Daba, 150 km. fra Aleksandria. Tyskerne selv oppgir at de har inntatt El Alamein, 30 km øst for El Daba. Ingen kamper i stor målestokk fandt sted igår, men i løpet av dagen ble endel av aksens tanks ødelagt, og troppeansamlinger og forsyningslinjer virkningsfullt angrepet av det allierte luftvåpen. General Auchinleck sier i en dagsorden til sine tropper at fienden må angripes hvor han enn finnes. Snittil han bryter sammen må han ikke få ro. Slaget er ikke over før vi har slått ham. Dere har måttet vike for overlegne tanksavdelinger, men også fienden har litt alvorlige tap. Hans sambandslinjer er blitt sterkt forlenget og han er langt borte fra sine baser. Situasjonen i Egypt ble behandlet i Underhusdebatten som begynte idag. Utgangspunktet var et nytt tillitsforslag framsatt av et konservativt parlamentsmedlem, der det gis uttrykk for beundring for de britiske troppers kampånd, men også for manglende tillit til ledelsen på høyeste hold. Lyttetor svarte på regjeringens vegne. Troppene i Libya var veitstyrkt med antitankskanoner, middelstore tanks, infanteritanks og kraftige panservogner. Tilbaketrakningen fra Ben-Gurion var ikke fullt ferdig, men troppene hadde vist seg egnet under striden for held. De nye amerikanske general Grant-tanks ble imidlertid sin prøve mot de beste tyske. Det samme gjelder den nye typen Mark Four. Begge disse typene sammen med nye ennå mere offensive våpen kommer nå i stadig stigende utstrekning. Vårt viktigste mål er å forsvare Suez, oljen i Iran og Irak og de venligsinnede allierte folk her. Vi har lidt tap og viktige strategiske punkter er truet, men ikke tapt. Det farligste punkt er at aksens flyplasser ligger så nær at våre havner og forsyningslinjer må vente seg ennå kraftigere bombardement. Lyttetor opplyste tilslutt at de allierte nå også har stupbombefly i mindre antall, men flere er underveis og vil produseres i USA i de kommende uker.

Russland. Tyskerne har lidt svære tap på Kurskfronten. 150 tyske tanks er ødelagt i dette avsnitt i løpet av de tre dager angrepet har vart. Offensiven på midt- og sydfronten begynte lørdag morgen, men først idag opplyste tyskerne at den er igang. Den røde stjerne meddeler at tyskerne har hatt litt framgang og forsøker å konsolidere sine stillinger og bringe fram nye forsyninger. Angrep mot den russiske fly er slått tilbake med store tap for tyskerne. Ved Kharkov har de ikke jevert sin stilling siden inntakelsen av Kupjansk i forrige uke. De har ikke lenger lokalt herredømme i luften fordi flyavdelinger har måttet sendes nordover mot Kursk. Ved Svastopol er nye voldsomme tysk-rumenske angrep slått tilbake. Frontens divisjoner angriper femti ganger om dagen og byen bombarderes dag og natt. Tyskerne medgis idag at deler av Makaim Gorki fortet ennå holder stand i denne uophørlige angrep.

Østen. Australiske landstridskrefter foretok natt til mandag en vellykket landstigningsoperasjon ved Salamaua på Ny Guinea. I Kina gjør japanerne nye framstøt i nord for å prøve å avkjøre de viktige jernbane fra Chekiang til Kiangsi. Angrep rettes også mot de allierte flyplasser på sydkysten. Japanske luft- og landstridskrefter koncentrerer i Nord-China, Nord-Manchukuo og ytre Mongolia. Japanerne forbereder tydelig et angrep på Russland når det passer. Moskva har gjentagne ganger advart militaristene i Tokio.

- 20 - sydamerikanske stater møttes idag for å vedta felles forholdsregler mot aksen. Sverdet til Argentina fra Tyskland er utilfradstillende.

4 JULI 1942

LONDON - R A D I O

1361

Mappe

131

Eksp.

42-12

Arg. 2 Arg.

Torsdag 2 juli 1942 kl. 19.30.

Nr. 131.

O V
Churchills tale. Mistillitsvotumet mot Churchills regering er blitt nedstent med 475 stemmer mot 25 i Underhuset idag. I sin tale understreket Churchill at skjønt stillingen i Egypt er alvorlig, så har de allierte styrkers utsikter hele verden over bedret seg betraktelig siden krigens begynnelse. I Middelhavet er vi oppe i en periode av feilslagne forhåninger som vi ikke har opplevet mакen til siden Frankrikes fall, uttalte Churchill. Det er ikke mulig for meg å gi noen redegjørelse for stillingen i Egypt idag, men ett er sikkert: jeg betrakter på ingen måte kampene som avsluttet. Jeg har heller ikke anledning til å gi opplysninger om de forsterkninger som er kommet eller er underveis, bortsett fra at de er betydelige. Churchill omtalte det heroiske forsvar av Malta. Det var en tid da Malta bare hadde et forsvar på et par dusin jagerfly. Øya har nå en større flystyrke enn noensinne. Til tross for nederlaget i Libya og Afrika og de økede allierte tonnasjetap i Atlanterhavet og nær Amerikas kyst er allikevel stillingen gunstigere nå enn ved årsskiftet. Det er mange som tror på en fred i 1942. Til det kan jeg si at jeg aldri har hatt den oppfatning at krigen blir kortvarig. Jeg tror heller det vil bli en lang krig. De forente nasjoners stilling er betydelig bedre enn ved årets begynnelse. I de siste 6 måneder har 50 tusen mann rundet Kapp det gode håver måned. At dette kan gjøres uten tap er en beundringsverdig bedrift.

År har USA bygget 4 ganger så meget tonnasje som Storbritannia, neste år vil de bygge 8 - 10 ganger så meget. Om sin samtale med Roosevelt sa Churchill at den dreide seg om to punkter, før det første placering av troppene, skipene og flyene, og for det annet forholdsregler av forskjellig art. Churchill omtalte forbedringene i stillingen i det fjerne Østen, og uttalte at balansen i skipsfarten i Stillehavet er avgjort gått over i de alliertes favør. Dette skyldes den amerikanske marines og det amerikanske flyvåpens modige innsats.

Egypt. I Egypt fortsetter voldsomme kamper i kystområdet ved El Alamein, 90 km vest for Alexandria. Britiske styrker i dette området slo igår tilbake fiendtlige angrep. Det heter i dagens britiske kommunike fra Kairo at kampens utfall ikke var ugunstig for oss. Til tross for heftige sandstormer har britiske bombe- og jagerfly rettet koncentrerte og kraftige angrep mot fiendtlige styrker i El Alamein og Sidi el Barani-området. 5 britiske fly savnes etter disse angrep.

Russland. Dagens sovjetrussiske kommunike melder at overveldende tyske styrker har brutt igjennom havnebefestningene i Sevastopol, og at det nå raser kamper i selve byen. Tyskernes tap er enorme. Stillingen er meget alvorlig. På kurskfronten øker de russiske motangrep i styrke. Om kampene ved Ghatsk, NØ for Vjasma, blir det meldt at de bare er av lokal betydning, til tross for de tyske påstander om at de nå har satt i gang den førsinkede våroffensiven. Fra resten av fronten blir det meldt om voldsomme tyske tap.

Flyangrep. Britiske fly angrep inatt tysk skipsfart og flyplasser og jernbanemål i det okkuperte Europa. I middelsstort tysk skip ble satt i brand utenfor de frisiske øyer. I britisk fly savnes. Fra det fjerne østen blir det meldt om vellykkede angrep mot japanske støttepunkter. Alle de allierte fly vendte velberget tilbake.

USA. I USA er det tatt skritt for å skaffe mat til Europa etter krigen. Et er Statenes mål å skaffe Europa korn så billig som mulig så snart krigen er vunnet, heter det.

Norge. Fra Norge meldes at Kristent Samråd, der som kjent ble opprettet høsten 1940, har rettet et avisende svar på Kirkedepartementets forslag om å bilegge kirkestriden. Forslaget som er utarbeidet av nazibispen Kvasnes i Stavanger går ut på et kirkelig amnesti. Meningen var at biskop Berggrav skulle tildeles et professorat i teologi ved Universitetet i Oslo, at biskop Maroni skulle gis avskjed i både fordi han var falt for aldersgrensen, og at biskopene Fleischer, Hille, Krohn Hansen og Skagestad skulle gjeninntas i sine embeter.

Frankrike. Lederen av den tyske arbeidsfront, dr. Ley, er kommet til Paris for å sende franske fagarbeidere til den tyske industri.

9 JULI 1942

1363

L O N D O N - R A D I O

Mappe
Ekepl. 133
Arg. 5/2-2
Q.
Jf.

- 2 -

I tilleggsprogrammet talte dr. Karl Evang:

Kjære norske lyttere ute og hjemme! Jeg gav sist fredag ut fra min erfaring fra Amerika i de siste fem måneder et billede av hvordan den amerikanske masseproduksjonen av krigsmateriell er en kjennsgjerning. Fem måneder før begrepet passerte den amerikanske krigsindustri den engelske, og etter den tid er produksjonen øket så voldsomt at den engelske produksjonsminister Lyttleton erklærte at den amerikanske krigsindustriens ytrene synes uten grense. Tvilere og pessimister vil minne om at for et halvt år siden lød det bitre klager i engelsk og amerikansk presse over at produksjonen i Amerika var uventet liten. Forklaringen til omslaget er enkel, men ikke alltid klart oppfattet. Det tar måneder, undertiden år, å forberede en masseproduksjon på løpende bånd. I denne forberedelsens og byggingens periode får man ingen produksjon. Når så endelig det kompliserte apparat er ferdig med alt som trenges av kraftkilder, råstoffer osv., da kommer til gjengjeld produksjonen veltende plutselig og i uanet mengde. Jeg reiste selv opp igjenom et strøk hvor bygninger reiste sig kilometer etter kilometer. For et halvt års tid siden så det høglst ut, som om en arkitekt i stormannsgalskap hadde gitt sig til å strø halvfullende projekter ut over store strekninger uten håp om at de noensinne kunde fullføres. Da jeg kom samme veien to måneder senere var trakten omkring jevnet ut til store flyplasser som var fullpropet med de farligste og hurtigste bombefly. Et annet sted så jeg et skip bli sjøsatt, mens 50 andre skip lå på beddingen og ventet på tur. Stemningen blandt arbeiderne var forfriskende. Her var folk som visste at de produserte for sitt liv, sin frihet og sin fremtid.

Men krigsmateriell alene kan ikke vinne noen krig. Fly, tanks, krigsskip og kanner må betjenes av øvede menn. På dette punkt har kanskje den største svigning funnet sted i Amerika i de korte to år landet har vært i krig. Amerika er ikke bare villig til å produsere, det er også villig til å offre menn på slagmarken. Forbi er den periode da de fleste av Amerikas storindustrielle så på krig i Europa som en gullalder for avsetningen av sin produksjon og da amerikanske arbeidere vesentlig var interessert i å heve sin levestandard. Den som har sett svigningen i amerikansk presse og radio, som har hørt uttalelsene av amerikanske offiserer og soldater eller hørt den jevne manns kommentarer til dødslisten som offentliggjøres med jevne mellomrum, får et sterkt inntrykk av at her er et folk som er våknet til sin historiske oppgave og er villig til å ta seg del av ofrene selv om de blir tunga. De 3,6 millioner mann i den amerikanske hær oppfattes bare som en begynnelse. Den samme stemning gjør sig nu også gjeldende hos islasjonistene, som særlig stod sterke i statene Minnesota, Wisconsin og Syd- og Nord-Dakota. Hiesteparten av de menn som fallt på Filippinene hørte hjemme i disse trakter, og det er kanskje en av forklaringene på den kraftige og aggressive krigsstemning som nu preger de flesse av disse strøk.

Det er ikke til å undgå at den voldsomme økningen av krigsproduksjonen griper inn på alle feltet av nasjonens økonomiske liv. Riktig nok er bare sukker rasjonert hittil, og det er en meget rikelig rasjon, men en rekke mindre varer er det allerede mindre rikelig tilgang på. Dels er det vareslag som trenger lengre transport, dels er det ting som skal til de allierte, dels varer man må oparbeide forsyninger av for å ha til de svære ekspedisjoner som skal utrustes og sendes over havene til alle frontene. Bensin og biliringer er strengt rasjoneret. Nye biler kan bare kjøyes av folk som kan bevise at de trenger dem for krigsindustrien eller i sitt arbeide. De 32 millioner eksisterende biler i Amerika kan ikke regne med å få ny bilgummi før krigens over. Mange varer som amerikanerne er vant til å få slik som skrivemaskiner, vaskemaskiner, issekjø, radiomottagere etc. fabrikernes overhodet ikke lenger for almindelig salg. Varer som inneholder aluminium gummi, tinn, forskjellige lagemidler, metallvarer, verktøy og annet som har betydning for den samlede krigsinnsats kan bare fås mot spesielt lafseis. En har et levende inntrykk av at amerikanerne, når de først går inn for en ting, går inn med 100 % av sin energi, og en regner med langt mere drastiske rasjoner.

(Avsluttet i neste nr.)

Nr. 133. Søndag 5. juli 1942 kl. 19.30.

Søndag 5. juli 1942 kl. 19.30.

Dr. Karl Evangs foredrag 5.7.1942 (fortsett)

Amerikanerne er stort sett vant til å bruke de pengene de tjener fra måned til måned. Arbeidsløsheten er nu på det nærmeste nivået, lønnene er bevart eller øket og befolkningens samlede inntekter står opp mot noensinne før. Disse pengene er det nu vanskelig å få kjøpt varer for. Det foregår derfor en voldsom sparsaming i form av krigsparasenker. For tiden er sparsamingen 25 millioner dollars pr dag, men man regner med at den i løpet av kort tid vil være oppo i 40 millioner pr dag. Disse pengene utgjør en umåtelig latent kjøpekraft som de amerikanske myndigheter selv har hørt dømme over og som de kan slippe løs etter krigens for å motvirke økonomiske tilbakeslag og så ofte verdenskrig. Dette sammenholdt med den sterke beskatning av krigsinntekter og andre inngrep fra statens side har gitt det amerikanske næringsliv en omstilling i retning av plandømni. Den amerikanske krigsproduksjons ledelse mener ikke svært om at det skal være mulig å skape en fredens verden etter krigens fri for savn.

Nyhetene søndag kveld:

Egypt. Dagens meldinger fra Egypt forteller om nye angrep av den 8de britiske armé og om ustanselige britiske flyangrep. Dagens kommuniko fra Kairo melder at flere landstridskrofter igår fortsatte å angripe fienden i El Alamein-området, og at det lyktes å tvinge fienden til å evakuere et høydedrag. En rekke fiendtlige panservogner som tok del i kampene ved El Alamein er satt ut av virksomhet. Den allierte virksomhet i luften er større enn i noen av de føregående felttag. Igår kveld angrep våre store og middelstørre bombefly fiendtlige motorkjøretøy på veien ved El Dabi. Også i kampene ved El Alamein har det britiske flyvåpenet vært meget virksomt. En frontmelding forteller om en stor luftseir som er vunnet av noen sydafrikanske flyvere i Hurricanefly. Under kampene ble 13 fiendtlige Messerschmidt skutt ned. Alle de sydafrikanske flyverne vendte velberget tilbake. Endel tyske fly har forsøkt å angripe allierte stillinger, men uten særlig hell. 5 bombefly er skutt ned over Alexandria. Churchill har sent et gratulasjonstelegram til den britiske luftmarskalk i Nordafrika.

Russland. Det sovjetrussiske kommuniko kl. 12 idag melder at tyskerne har hatt noen framgang i Kursk- Belgorod- Kharkovområdet. Det melder også om tyske angrep i Kolininområdet. Voldsomme kamper førstetter. Imidlertid er den første sjokk av den tyske offensiven absorbert av det russiske forsvarsystem, som er organisert i dybden. Tyskernes tap i soldater, tanks og fly på Kursk- Kharkovfronten er meget stor. Tysk kringkasting fortsetter å innrømme de store vanskeligheter det tyske transportvesen har å kjemp med. En av de tyske divisjoner som har lidt størst tap i de slag som nå raser, er den 319 tyske infanteridivisjonen. En fange forteller at denne divisjonen i all hast ble kalt fra Østpreussen til Russland, og ble med en gang satt inn i kampene. Første dag den var i kamp mistet den mer enn 1000 mann. En russisk frontmelding forteller at tyskerne et stod på fronten har mistet 119 tanks i et 17 timers slag i et tysk forsøk på å gå over en elv. - Et et år siden idag hadde kampene i øst vart i 2 uker. Tyskerne sente den gang ustanselige meldinger om sine seire, om at Libau var tatt, Riga erobret, tyske tropper er gått over Borosina, Pruth og nærmere sovjetestr osv. I den anledning kan en minne om en dol tyske uitalrlær fra den tiden. 3 juli 1941 het det: De russiske hærstyrkers motstand er nå definitivt brutt, og det hersker et utrolig kaos blandt de russiske styrker. 5 juli: De russiske troppers tilbaketog er nå gått over til hodoløs flukt. - En russisk avis i London opplyser idag at den gjennomenittslast som tidligere ble losset i Uralsk var gjennomsnittlig 3 tonn pr. arbeider pr. dag. I mai var tallt steget til 3,9, og i juni var det ennå høyere.

Østen. Fra de nordlige og sydvestlige områder av Stillehavet melder en allierte flyangrep på japanske stillinger. Således har amerikanske fly gjort stor skade på japanske skip og baser på Aleutene. Salomon og Lao på New Guinen er angrepet. 5 japanske fly er skutt ned. - Det japanske angrep i det indre Mongolian synes nå å være stanett av kineserne.

8 JULI 1942

Nr. 134. Mandag 6. juli 1942 kl. 19.30.

6081

D R A G E - T O D S C H O P P

GeM
S. 1942
Nr. 134. 8. juli 1942 kl. 19.30.

Egypt. Etter et voldsomt slag i El Alameinområdet der tyskerne hadde tap er tyskerne blitt tvunget til å trekke seg ut av en annen stilling. I de 5 dager slaget ved El Alamein har vart har britene gjort tre kraftige angrep. I det første angrepet tok de 400 fanger og 40 kanoner. I det andre angrepet tok de 60 kanoner og den 90de tyske infanteridivisjon ble kraftig opprevet. Om det tredje angrepet savner en ennå utførlige meldinger, men det ble voldt stor skade på en italiensk infanteridivisjon og den 15de tyske panserdivisjon. De britiske tap har vært små. De fanger som er tatt er nesten utkjørt. En tysk fange forteller at i den siste tiden har soldatene bare fått utlevert 1 liter vann pr. dag. Vi kunne ikke fortsett, uttalte han.

- Alle rapporter fra Egypt betoner de uhyrte slag som treffer fienden fra luften. Et konsentrert angrep mot 3500 transportbiler syd for El Alamein hadde en uhyggelig virkning, og hundrevis av biler ble ødelagt. Middelstore britiske og sydafrikanske bombefly har med hell angrepet fienden i El Alamein området, og britiske bombeførende Dagerfly har angrepet en flyplass ved El Daba. Lest 14 fiendtlige fly ble ødelagt på marken.

Russland. Voldsomme kamper fortsetter øst for linjen Kursk - Kharkov. Tyskerne har satt i gang et kraftige framstøt, det ene fra Kursk, og det andre fra Belgorod-Volschansk-området. I det blodige slag som raser har tyskerne store tap. Russerne har trukket seg noe tilbake, men den russiske hovedstyrke er intakt. Ingen meldinger tyder på at tyskerne er nådd fram til Don bredd front. Tværtimot, von Beckes taktikk har hale tiden gått ut på å samle store styrker på små områder. - Det meldes også om kamper NV fra Moskva, der tyskerne har satt i gang et angrep i Rzhev-trakten, og ved Leningrad. I en kommentar til kampene i Russland skriver Times idag at slagets intensitet nå har nådd en slik høyde at det nå er utvetydig klart at dette ikke kan være tvil om at 1942s store offensiv er begynt. Dette skulle være en våroffensiv. Torskyvningen i Hitlers tineplan skyldes imidlertid Timessjøenkos kraftige motangrep og Sevastopols tapre forsvar. Sevastopols fall kommer kanskje av frontidens historieskrivere til å tydes som en seir, som da Grønland og Jugoslavia ved sitt heltemodige forsvar ifjor utsatte tyskernes angrep mot Russland. Det er mulig at tyskerne vil vinne en del grunn i de kampene som pågår. Men russerne har ventet å tape en del terrong, og har vært forberedt på det. Dette tap er ikke alvorlig så lenge som den russiske hovedstyrke er intakt. - Meldinger fra Stockholm forteller at mange norske hospitaler er rekvisjonert av tyskerne i Norge for å skaffe plass for de mange sårede fra den russiske fronten. Socialdemokraten skriver at praktisk talt alle hospitaler i det indre av landet og i Nordnorge er rekvisjonert. Men mener i London at dette bare kan bety en ting: at tyskerne ventar en endeløs strøm av sårede fra Russland.

Det fjerne Østen. Amerikanske bombefly stationert i Kina har angrepet Hankow, Kanton og Nanschau. Meldingen om dette kommer like før sommersdagen for det japanske angrep mot Kina. Chiang Kai Chek har mottatt mange hilser i anledning denne dagen, således fra president Roosevelt, statsminister Churchill og den australske statsminister Curtin. - Andre steder i det fjerne Østen har allierte fly fortsatt å angripe japanske baser. For første gang er Florida-sya i Salomongruppen angrepet, videre er Lae og Salamaua på New Guinea og mal på Timor angrepet.

Atlanterhavet. Det blir opplyst fra Washington at tyske ubåter som opererer i Atlanterhavet benytter de spanske havner Vigo og Ferrol som forsynings- og operasjonsbaser. Men peker i Washington på at tyskerne ifølge internasjonal rett har anledning til å anløpe nøytrale havner, men bare for å reparere for å bli satt i sjødyktig stand. Den kjente korrespondent William Shirer, som også har vært korrespondent i Berlin, skriver at tyskerne har gjort bruk av de spanske områder som baser i en langt større utstrekning enn man i alminnelighet vet om i Amerika. Shirer forteller at ved et tilfelle gjorde tyske ubåtmannskaper mytteri i Vigo og nøktot å gå ombord igjen.

Norge. I et massmøte i London lørdag i anledning den internasjonale Kooperative dag ble det besluttet å sende en sympathihilsen til kooperativene i Norge som leder under nazistenes åk. Beslutningen ble vedtatt med akklamasjon av den 5000 mann store forsamling. - Kong Haakon har tildelt 8 norske flygere krigskorset for personlig tapperhet.

8 JULI 1942 LONDON - RADIO 1365 A.

Mappe 99
Eksp. 133-
Aar 1942
O.V.
Ph

r. 135. Tirsdag 7. juli 1942 kl. 19.30.

Storrikskronikk ved Arne Ordning.

Parlamentet har i to dager diskutert felttoget i Nord-Afrika og vi har nu et bedre billede av selve felttoget og av årsakene til at de allierte tapte først omgang. Da Rommel åpnet kampanen, stod de to parter nærmest like. De hadde omrent 100 000 mann ved fronten hver. De allierte hadde imidlertid et større antall tanks, i forholdet 10 til 5, men tyskerne hadde et større antall tunge tanks. De allierte hadde flere kanoner, men det tyske artilleri hadde større kraft. Det er mulig at forskjellen i materiell er overdrivet, men når de to parter er fra høvdingens synspunkt, kan en faktisk liten forskjell få stor betydning. I den første uken fikk felttoget start sett i de alliertes favor. Rommels fremstøt mot Tebruk og Bir Hachim blev slått tilbake. Men de allierte var fremstøttet til å kunne forfølge seirens, og da de 4. juni gikk til motangrep, blev de slått tilbake. Initiativet gikk over til tyskerne, og 4. juni falt Bir Hachim. I de følgende dager fortsatte kampane ved Acroma og Knightbridge, og 13. juni led de allierte et alvorlig nederlag. De mistet hele 230 tanks uten at fienden led tilsvarende tap. Det ser ut til at de allierte her gikk i en feile. De alliertes overkommando besluttet å trekke seg tilbake til de befestede stillinger langs den egyptiske grense. 21. juni kom imidlertid meldingen om Tebruksfall, og dette var en likt stor overraskelse for hovedkvarteret i Kairo som før rogjeringen og publikum.

Men her ennå ikke fått noen forklaringen på kapitulasjonen. De allierte trakk seg så tilbake til Mersa Matruk, hvor general Wavell allerede i 1940 skapte en forsvarslinje. Man regnet med minst 14 dagers pusterum, men alt etter fem dager, den 27. juni, gikk oksemakten til angrep på den nye linjen. Den 29. juni blev den oppgitt. De allierte trakk seg tilbake til nye stillinger ved El Alamein som liggør ved et trangt bolte som dannes av en svingning i ørkenen hvor det er umulig å operere med store styrker. De allierte har hittil slått alle Rommels angrep tilbake og har gått over til motangrep.

Under kampane i Nord-Afrika har Rommel forsøkt å operere med større fart enn de allierte har beregnet, og hans forsyningsorganisasjon har vært bedre. Det er blitt sagt at det er den tyske kvartermester som har vunnet slaget i Libya. Men det ser ut til at de tyske tropper nu er utmattet. Fiendens styrker har bestått av to tyske panserdivisjoner, en motorisert infanteridivisjon, to italienske panserdivisjoner og fire italienske infanteridivisjoner. Den ene av de tyske panserdivisjonene er satt ut av spillet under kampane, og det ser ut til at den motoriserte infanteridivisjonen er hårdt nedtatt. Italienerne er godt nok så lenge det går fremover, men det er tvilsamt om de vil holde ut i det lange løpet. Rommel er en framragende general som ofte overrasket med dristige manøvrer. Det samme gjelder de to andre tyske generalene Nehring og von Rissner. Også general Auchinleck er imidlertid regnet for å være meget dyktig. De alliertes soldater i Nord-Afrika er ikke slått ut og opererer med samme utheldenhed og mot som de tyske. Mange mener at de britiske offiserer som har underordnede kommandører ikke alltid står på høye med de tyske fordi de ikke har gjennomgått en systematisk trening i motorisert krigsførelse. Den åttende britiske armé har i alt mistet 80 000 mann, hvorav en stor del er fanger. Stillingen er derfor avgjort forverret for de allierte i forhold til hvilken verdi den var ved felttogets begynnelsen, og det er også et alvorlig tap at man har mistet flyplassen i Libya. Hvis Rommel vil ta Alexandria i sommer, har han imidlertid kort tid å gjøre på. Fra slutten av juli er det umulig å gjennomføre store operasjoner i ørkenen.

Diskusjonen i parlamentet dreidt sig særlig om grunnen til at tyskerne ennå har overvekt i tunge tanks. Lyttetøn i Underhuset og lord Beaverbrook i Overhuset gav en overbevisende forklaring på dette faktum. Etter Dunkerque hadde Storbritannia 250 tanks, hvorav de fleste var lette og bare utstyrt med maskingeværer. Tyskerne hadde 4 000. Forholdet var tilsvarende for antitankskytssets vedkommende. Hvis Storbritannia skulle gått over til å producere en ny, effektiv type tank, måtte man ha stoppet fabrikasjonen for en tid, og man kunde da ha blitt et vorgesledd for under en mulig invasjon. Derfor besluttet man at de gamle fabrikker skulle fortsette å lage de

gamle typer, mens man bygget nye fabrikker for fremstilling av nye moderne tanks. Det tar 12 måneder fra en tegning er godtatt til masseproduksjonen kan begynne, og det tar også måneder å bringe en ferdig tank fra Storbritannia til fronten i Nord-Afrika. Derfor har tyskerne beholdt et visst forsprang, men det er grunn til å håpe at det vil være tapt i slutten av året.

Efter diskusjonen ble det fremsatt et forslag som i virkeligheten var et mistillitsvotum til Churchill. Det ble forkastet med 475 mot 25 stemmer. 30 medlemmer undla å stemme. På denne tiden var britiske fly, Amerika, Sovjet-Samveldet og de okkuperte landene Churchills symbol på Storbritannias kampvilje, og han har bidratt mere enn noen enkelt mann til å støtte landet i dets kamp mot Tyskland.

Kveldens nyheter:

I Russland er den viktigste slagmark vest for Voronesj, hvor tyskerne har trukket seg tilbake etter press fra de russiske tanks. Voronesj ligger 210 km øst for Kursk. Berlin hevder i ettermiddag at Voronesj er tatt. Det er religger ingen bekrefteles på dette fra russisk side, men byrammelingene fra Moskva sier at stillingen er vanskelig. Tyskerne har ført frem en tankdivisjon og en infanteriedivisjon til. Det deltar 200 000 menn i slaget ved Voronesj. Et annet tysk angrep i dette frontavsnitt blir sannsynlig den neste dag.

Egypt. I slagområdet ved El Alamein var det ikke virksamhet idag, bortsett fra gjensidig kanonade. Britiske bombefly angrep en fiendtlig flyplass ved El Daba området. Britiske og amerikanske svære bombefly rettet et dagangrep mot Benghaia. Igår ble 9 fiendtlige fly tilintetgjort over Malta. Britiske bombefly la i natt minner i fiendtlige farvann.

Vestfronten. Det ble sluppet noen bomber over nordvestkysten av England. Tre tyske fly ble tilintetgjort. 2 britiske fly savnes. En sjømilitær modarbeider skriver: "Åretidom nu er den beste for skipsfart i Østersjøen, og tyskerne benytter seg av dette. Ikke desto mindre legger britiske miner og russiske undervannsbåter store vanskeligheter i veien. Vanskelighetene framgår av den offisielle finske regjeringserklæring om at Finland har tapt 42% av sin fiskeristatistikk. Siste nytt om den amerikanske marines stading økende virksamhet på denne siden av Atlanterhavet er at amerikanske ingeniører skal bygge fire amerikanske flåtelawiner på de britiske sydene. Fra før har man høvdet Londonderry på Irland. Bare i 1941 senkte Storbritannia næsten 10000 fly og 3000 tanks til øversjøiske slagmarkene. Ifølge uttalelser av general Mac Ready går ikke fullt 1 av hvert 200 skip i britiske konvoier tapt. Storbritannia har nu senket 5 250 000 tonn fiendtlig handelstatistikk. Landet produserer nu 250 000 tanks og andre kjøretøyer om året.

Fred? Da Hitler ikke har fått noe svær på de fredsfølere han kom med gjennom Ankara og Stockholm, har han nu gått over til en annen taktskikk. I Berlin forlyder det at den britiske regjering kommer til å rette fredsfølere til Tyskland. Det hevdes at Tyskland ikke er interessert i å ødelegge det britiske verdensrike. Men Hitler har i tro at ikke forsøkt annet enn å ødelegge imperiet, og det at man i Berlin nu får lov å skrive at han ikke ønsker dette er et nytt bevis på at han vil opnå en kompromissfred. Dette minner om et lignende forslag som ble gjort av keiser Wilhelm i 1918. Han ville forsøke å redde riket for sig selv, men England innlet sig ikke på forhandlingene med Tyskland før keiseren var flyktet.

Frankrike. Det er kommet meldinger til London om at Vichyregjeringen ribber Frankrike for enda flere transportmidler og mat til tyskerne. Laval har nu overlett tyskerne 1 000 lekkemotorer, 35 000 lastebiler og flere tusen kilometer jernbaneledd. Hitler har også forlangt 250 000 tonn korn.

Polen. De tyske bønder som har brukt seg på tidligere polske områder er på grunn av ständige angrep fra polske friskarer blitt nødt til å danne militæravdelinger for å forsvara sine.

Norge. Ifølge meldinger til Tidningarnas Telegrambyrå har den nedsatte komiteen av norske skipsredere nektet å etterkjemme Torbevens oppfordring om å undertegne en erklæring om et såkalt positivt samarbeide. Av komiteens syv medlemmer stemte de seks imot. Bare presidenten, skipsrederen Stenersen, var av en annen mening. Han utbad seg svur fra riksommisariatet innen kort tid, men såkon er nu blitt utsatt på ubestent tid av Torbeven.

Imorgen kveld utkommer intet nummer av LONDON RADIO.

13 JULI 1942

1366

LONDON-RADIO

Mappe 41
Eksp. 186
Arg. 9/2-1942
O.V. Ph
36. krg.

Nr. 136

Torsdag 9. juli 1942 kl. 19.30

Helsingør. Større britiske bombestyrker ankom inn i Wilhelshafen. Samtidig angrep jagerfly flyplasser m.m. til i Frankrike. Tyske bombefly ble ødelagt. 4 britiske fly saknes fra disse operasjonene. Ingen teknisk virksomhet over Storbritannia siste døgn. Wilhelshafen er et viktig sentrum for ubåtbygning på samme måte som Bremen, Lübeck, Augsburg. Kjølnes ikke er angrepet i den seneste tid. De større skader som herved er voldt, vil sannsynligvis minske den tyske ubåtproduksjon i vesentlig grad.

Russland. En russisk ubåt har hatt et torpedotreff på "Tirpitz" i Barentshavet. Tirpitz som utgjør en del av en tykk flåteskade som opererte i allierte konvojer, ble tvunget til å vendre tilbake til sin base i nærheten av Murmansk. Skadet kan den fremdeles komme frem ved egen hjelp. Ved samme tiden ble også et tysk transportskip i Barentshavet skadet. Videre har et transportskip i Linsenkobukta fått torpedotreff. - Dagens russiske kommunikasjoner melder at heftige kamper fortsetter vest for Voronesj ved forstedene over Don. Kampane har her rast i 5 døgn. Igår greidde tyskerne å trenge over elva på trung front og forsøker nå å utvide den, samtidig som de oppnådde treppor og panseravdelinger på vestbredden svingte nordover. Det lyktes dem å trenge ned frem og utvide operasjonsfeltet før de ble stoppet. De intense kamper er meget kostbare for tyskerne. 6 tyske skipsteg med til sammen 247 vogner er i de siste dagene rapportert på vestover. - Russerne har etter voldsomme kamper i flere dager evakuert Stary Oskol, 110 km SV for Voronesj. Den russiske tilbaketrekkning faller også her tilbake på Don-linjen. v. Beck søker å bryte den russiske motstand i KV for å føre seg med de tyske tropper lengre nord. Ilja Ehrenburg uttalte i Moskva omkringsteren igår: Situasjonen ved Don er nå ulverdig. Den tyske offensiv er nå i full gang. Den skulle ha begynt i vår, men var angrep ved Kharkev og Kursk hvilket gikk tilbake sent. Vi må nå tvinge dem til å slutte tidlig.

Egypt - Middelhavet. Natt til onsdag angrep britiske styrker de tyske stillinger i Egypt. Tyskerne hadde tap i døde og sårede, det ble tatt fanger og en rekke kanoner ødelagt. I hele øvre Nordsjøen ble det hett for fienden særlig i det sydlige kampområdet. Igår ble det rettet virkningfulle luftangrep mot ol Doba. Fly på bakken som inntok bensin ble ødelagt. Under angrep mot andre mål ble 7 tyske og italienske bombefly skutt ned i luftkamper. 3 tyske fly viste seg over Alexandria, men skadet vildes, ett av dem ble skutt ned av luftvern, et annet av nattjagere. 6 fiendtlige fly ble skutt ned under fortsatte dags- og nattangrep over Malta. Natt til onsdag angrep britiske fly Mossina, store branner oppsto. 6 britiske fly saknes etter alle disse operasjonene. 18 ukjente fly er skutt ned over Malta de siste 2 døgn. Angrepene med syn og fyrkjut med stor kraft den siste uka før i sikre stede forsyninger som i all hast er sendt Rommel, som ventes til å ville pappa angrepet i Egypt så snart som mulig. - Den nuverende tyrkiske utenriksminister er utnevnt til statsminister etter Sarajevelsdøden. Den avdøde statsminister var en av de første som sluttet seg til Ataturk da han bidro med til opprettelsen av republikken Tyrkia i 1923.

Østen. Den kinesiske by Hankow er igjen angrepet av kinesiske og amerikanske bombefly. Japanske oljerafluer og lagerhus ble truffet. Det brøt ut flere branner. I Kiangsi-distriket har 30000 japanske forsøkt å omringe en kinesisk styrke, som imidlertid trakk seg tilbake. - En japansk desstroyer er senket av amerikanerne utenfor øya Aleutenne.

Europa. Den britiske informasjonsminister har uttalt at de tyske som er ansvarlige for de forferdelige forbrytelser mot polakkene vil bli straffet etter 1 vens strengeste straff. - Store mangsvører av britiske og amerikanske styrker er nettopp avsluttet i Nordirland. - Göring har tildelt Himmler flyvåpnets gullmedalje med diamant for "hans store tjenester mot flyvåpnet". Kløften mellom SS - Gestapo på den ene side og Luftwaffe på den andre var blitt så stor at ikke mitte kunne sees. - Statsminister Nygaardsvold er kommet tilbake til Storbritannia.

Neste nummer av LONDON-RADIO kommer søndag. Det blir det siste før vår sommerferie.

14 JULI 1942 LONDON - R A D I O

1367

Mappe 41

Ekspl. 154

Nr. 137. Sendt 12 juli 1942 kl. 19.30.

Vestfronten. Danzig ble angrepet i dagslys. Britiske Lancaster bombefly ighør kveld. Det britiske luftdepartementet melder at flere avdelinger britiske bombefly angrep havnen og byens viktige skipsverft for bygning av ubåter. Danzig har ikke vært angrepet av britiske fly siden 10 november 1940, men har senere vært angrepet av russiske fly. Militære saksbyndige mener at de Lancaster bombefly som deltok i angrepet har større slagkraft enn noe annet 4-motors bombefly. Ved denne anledning måtte de fly 2600 km. fram og tilbake, derav mesteparten i dagslys og over fiendtlig og okkupert område. Andre bombefly angrep ubåtverftene i Flensburg i dagslys ighør. Et fly fra onbekommandoen gikk tapt ved disse dagslysangrepen. Inatt har britiske fly lagt minor i fiendtlig farvann. 2 fly savnes.

Nordafrika. Det ble ighør meldt at britiske tropper har gjort et begrenset framstøt på 80 km. langs jernbanen fra El Alamein. Idag blir det meldt at de britiske tropper i Nordafrika har konsolidert de stillinger de vant under denne framrykking på det nordlige frontavsnitt. Det er tatt over 2000 fanger, foruten kanoner og transportbiler. 18 fiendtlige tanks er ødelagt. På sydavsnittet har det vært liten virksomhet. Det er imidlertid kjent at Rommel har settatt betydelige forsterkninger, og det er ingen grunn til overdroven optimisme. - Det britiske flyvåpen fortsetter sine angrep dag og natt. Flyvåpen og skip i Bengazi er angrepet, likes. Morsa Latruk og fiendtlige transportfartøy utenfor kysten. Britiske jagerfly har et sted skutt ned 3 tyske troppesørende fly, og skadet en rekke andre. - Det ble ighør skutt ned 3 tyske fly over Malta, det vil si at tyskerne har tapt 74 fly over syn de første 11 dager av juli.

Russland. I Russland er det framdeles hårde kamper på veien til Voronezh, som ligger ved Don rett vest for Kursk. Slaget om Don er nå nodd et kritisisk stadium. Det blir meldt at en større tysk styrke har gredde i området, men den har ikke vært i stand til å grave seg ned på noe sted. Don er nå avskåret fra de tyske hovedstyrker, og Hitler har gjort nye og kostbare forsøk på å skaffe forsterkninger til de tropper som er kommet over Don. I alle meldinger fra Russland heter det at tyskerne har lidt enorme tap. Langt syd raser det store slag ved Tsjerk og Lizzitjansk. Russerne gjør her kraftig motstand.

Det fjerne Østen. De alliertes hovedkvarter i det sydvestlige Stillehav melder at 6 japanske skip er senket nær New Guinea. 3 fiendtlige bombefly er ødelagt under et angrep på Port Moresby på New Guinea. I det sydøstre Kina har kineserne gått til motangrep i Kiangsaprovinssen, og har drevet japanerne noe tilbake. 3 fiendtlige stillinger er gjenerobret. Og et kinesisk fly har vært i virksomhet. Det meldes om kamper i Chindwindalen i Burma.

Inghland. Erkebiskopen av Canterbury, dr. Temple, talte idag om oppgjøret med Tyskland etter krigen. For slike grusomheter tyskerne har begått må det finnes straff, uttalte erkebiskopen. Churchill hadde rett da han hevdet at gjennfjeldelsen var et av de viktigste krigsmål de allierte hadde. Dette vil ikke si at vi ønsker henv. Vi kan forstå slike følelser, men vi kan ikke løse oss løs av dem. En overenskomst med Tyskland etter krigen må nødvendigvis være støttet både politisk og militært, men den må også gi den tyske borger inntrykk av at så lenge den tyske stat oppfører seg skikkelig, vil han få de samme sjanser som enhver annen til å leve et fullverdig liv, sluttet dr. Temple. - Det amerikanske uketidsskrift for marinen, Stars and Stripes, bringer idag en artikkel om Storbritannias arme. I Amerika har man av og til hørt den replikken at Storbritannia vil kjompe til siste franskmann, ellers til siste russ, ellers at Storbritannia taper alle slag unntatt det siste. La oss altså ihjel alle disse lægner! heter det i artikkelen. Vi vet at mangfoldige tusener av de britiske syer har mistet livet i denne krig. Og tapene av disse menn var ikke forgjengelig! - I USA er en by døpt til Liditz etter den tsjekkoslovakiske byen som nylig ble ødelagt av tyskerne. Befolkingen i det nye Liditz har reist en minnestøtte for ofrene for de tyske grusomheter i Liditz.

- V -

Dette er siste nummer av LONDON-RADIO for sommerferien. Vi takker våre hjelpefolk, og ønsker alle våre lesere en fortsatt god sommer.